ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420227219
(pievienota lieta Nr.A420279919)
AA43-0023-22/11
ECLI:LV:ADAT:2022:0330.A420227219.26.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2022.gada 30.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Ojārs Priedītis,
tiesneses Karina Krastiņa un Una Mihailova

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumiem par Jūrmalas pilsētas domes Būvvaldes 2019. gada 17. aprīļa lēmuma Nr. 869 atzīšanu par prettiesisku, 2019. gada 17. septembra lēmuma Nr. 2101 atcelšanu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar Jūrmalas pilsētas domes apelācijas sūdzību un /pers. A/ pretapelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 3. jūlija spriedumu, kā arī Jūrmalas pilsētas domes apelācijas sūdzību un /pers. A/ pretapelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 23. novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Jūrmalas pilsētas domes Būvvalde (turpmāk – būvvalde) 2019. gada 17. aprīlī (lēmums Nr. 869) izdarīja atzīmi par būvniecības ieceres akceptu SIA „/Nosaukums A/" paskaidrojuma rakstā sezonas kafejnīcas novietošanai pludmales nogabalā 36. līnija 1202, Jūrmalā, no 36. līnijas Lielupes ietekas virzienā (turpmāk – lēmums Nr. 869).
Pieteicējs /pers. A/ 2019. gada 2. maijā lēmumu Nr. 869 apstrīdēja.

[2] Ar Jūrmalas pilsētas domes (turpmāk – dome) 2019. gada 28. jūnija lēmumu Nr. 1.1-39/3698 pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu atteikts izskatīt pēc būtības, norādot, ka pieteicējam nav subjektīvo publisko tiesību apstrīdēt būvvaldes lēmumu.

[3] Nepiekrītot domes 2019. gada 28. jūnija lēmumam Nr. 1.1-39/3698, pieteicējs vērsās tiesā, par ko ierosināta administratīvā lieta Nr. A420227219. Pieteikums Nr. 1 pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.
[3.1] Pieteikums tiesā ir iesniegts, lai pārtrauktu vides tiesību pārkāpumus Jūrmalas pilsētā, pieļaujot dabas parka „Ragakāpa" (turpmāk – dabas parks) apbūvi, kuras pamatā esošais būvvaldes lēmums neatbilst spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
[3.2] Saskaņā ar Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem (apstiprināti ar domes 2016. gada 24. marta saistošajiem noteikumiem Nr. 8, turpmāk – Apbūves noteikumi) zonā „Pludmales apkalpes teritorija" ir pieļaujama vienīgi I grupas būvju būvniecība.
Sezonas kafejnīcas platība ir 400 kvadrātmetri, līdz ar to vairāk nekā sešas reizes pārsniedz I grupas būves raksturlielumus. Sezonas kafejnīca ir atzīstama par vismaz II grupas būvi. Vienlaikus šādas II grupas būves būvniecība (novietošana) un ekspluatācija ir pretrunā Aizsargjoslu likuma 36. panta otrās daļas 3. punktam un Apbūves noteikumu 3.34. apakšpunktam, 155. un 2404. punktam.
[3.3] Sezonas kafejnīca ir nekustamais īpašums Civillikuma izpratnē, ar visām komunikācijām, kas piemīt uzbūvētai ēkai. Minētais neatbilst paskaidrojuma rakstā norādītajam sezonas kafejnīcas lietošanas veidam – īslaicīga, sezonāla būve.
[3.4] Dabas parka dabas vērtība ir unikāla, tāpēc ir nepieciešams to saglabāt un atjaunot.
[3.5] Apstāklim, vai sezonas kafejnīca kaitē dabai vai nē, nav izšķirošas nozīmes. Sezonas kafejnīca nepārtraukti atrodas dabas parka teritorijā, līdz ar to tā ir būve, ar kuru tika apbūvēta dabas parka neitrālā teritorija, kurā nav paredzēta šāda objekta atrašanās.
[3.6] Domes prettiesiskā rīcība ir aizskārusi ne tikai pieteicēju, bet arī visu sabiedrību.

[4] Būvvalde 2019. gada 17. septembrī izdarīja atzīmi par būvniecības ieceres akceptu SIA „/Nosaukums A/" paskaidrojuma rakstā sezonas kafejnīcas būvniecībai pludmalē pludmales nogabalā 36. līnija 1202, Jūrmalā, no 36. līnijas

100 metri Kauguru virzienā (turpmāk – lēmums Nr. 2101). Savukārt 2019. gada 18. septembrī veikta atzīme par būvdarbu pabeigšanu.

Pieteicējs 2019. gada 1. oktobrī lēmumu Nr. 2101 apstrīdēja, vienlaikus lūdzot atcelt arī būvvaldes 2019. gada 18. septembrī veikto atzīmi par būvdarbu pabeigšanu.

[5] Ar domes 2019. gada 23. oktobra lēmumu Nr. 1.1-39/5757 pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu daļā, ar kuru tika apstrīdēts lēmums Nr. 2101, atteikts izskatīt pēc būtības.

Dome minētajā lēmumā norādījusi, ka 2019. gada 18. septembrī ir veikta atzīme par būvdarbu pabeigšanu, proti, lēmums Nr. 2101 ir izpildīts, savukārt attiecībā uz lēmuma Nr. 2101 apstrīdēšanu nav konstatējamas pieteicēja publiskās subjektīvās tiesības. No apstrīdēšanas iesnieguma satura nav konstatējama vides apdraudējuma iespējamība un pieteicēja atsauce uz Vides aizsardzības likuma 9. panta trešo daļu ir formāla.

[6] Nepiekrītot domes 2019. gada 23. oktobra lēmumam Nr. 1.1-39/5757, pieteicējs vērsās tiesā, par ko ierosināta administratīvā lieta Nr. A420279919. Pieteikums Nr. 2 pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[6.1] Pieteicējs pieteikumā Nr. 2 norādījis arī pieteikumā Nr. 1 izteiktos apsvērumus.

[6.2] Kafejnīcu plānots novietot dabas parka neitrālajā teritorijā un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā un tieši uz smilšainajām kāpām. Neskatoties uz to, ka kafejnīca ir pagaidu būve, tā jau atrodas šajā vietā nepārtraukti apmēram desmit gadus, kas neatbilst ne spēkā esošajai likumdošanai, ne iepriekš izstrādātajiem paskaidrojumu rakstiem, kur bija norādīts termiņš šīs būves nojaukšanai.

Pēc projekta īstenošanas sabiedrība vairs nevarēs lietot publiskas lietas daļu, kafejnīca ar apbūves platību 750 kvadrātmetri tiks izmantota tikai un vienīgi privātuzņēmuma vajadzībām, t.i., peļņas gūšanas nolūkā. Plašām sabiedrības interesēm šī būve nekādā veidā nekalpo un sabiedrība negūst no tās nekādu labumu, izņemot restorāna apmeklētājus. Faktiski privātpersonas cenšas apiet likumu un pludmalē, kur apbūve nav atļauta, izbūvēt restorānu.

[6.3] Atbildīgās institūcijas šim jautājumam pieiet formāli, proti, tiek vērtēti atsevišķi pārkāpumu posmi, bet neviena institūcija nevērtē kopumā videi nodarīto kaitējumu.

[7] Lietās Nr. A420227219 un Nr. A420279919 trešās personas statusā pieaicināta SIA „/Nosaukums A/".

[8] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 3. jūlija spriedumu lietā Nr. A420227219 (turpmāk – spriedums Nr. 1) pieteicēja pieteikums apmierināts daļā, atzīstot par prettiesisku lēmumu Nr. 869.

Spriedums Nr. 1 pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[8.1] Spriedumā Nr. 1 konstatēts, ka atbilstoši paskaidrojuma rakstā norādītajam termiņš, līdz kuram ēka var pastāvēt, ir 2019. gada 15. septembris. Tas nozīmē, ka lēmums Nr. 869 sakarā ar izpildi ir zaudējis spēku. Tātad vienīgais pieļaujamais pieteikuma priekšmets ir būvvaldes lēmuma atzīšana par prettiesisku atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184. panta otrajai daļai.

[8.2] Tiesa norādīja, ka tās izklāstītais pamatojums lēmuma Nr. 869 prettiesiskumam ir līdzīgs Administratīvās apgabaltiesas 2019. gada 18. aprīļa spriedumā lietā Nr. A420339417 un 2020. gada 31. marta sprieduma lietā Nr. A420168619 norādītajam.

[8.3] Pludmalē, tajā skaitā arī teritorijās, kas atrodas zonā „Pludmales apkalpes teritorija", ir pieļaujama I grupas būvju būvniecība (novietošana). Ja dome ar vieglas konstrukcijas būvēm apzīmētu II vai pat III grupas būves, tam jābūt atbilstoši iekļautam regulējumā.

[8.4] Atbilstoši Apbūves noteikumu 3. nodaļas 3.3.9. sadaļai „Sezonas būves" Jūrmalas pilsētas teritorijā kā sezonas ēkas ir pieļaujamas tikai mazēkas – vienstāva ēkas, kuru apbūves laukums nav lielāks par 25 kvadrātmetriem. Mazēkas pieļaujams arī grupēt, taču tā, lai šādas ēku grupas kopējais apbūves laukums nepārsniegtu 100 kvadrātmetrus un mazēkas būtu izvietotas izklaidus (uzirdinātā apjomā).

Arī Pludmales apkalpes teritorijā (TIN15, Apbūves noteikumu 5.1.5. sadaļa) vienas būves (mazēkas) maksimālais apbūves laukums nedrīkst pārsniegt 25 kvadrātmetrus, savukārt šīs būves (kas konkrētajā gadījumā drīkst būt vienīgi saliekamas vieglu konstrukciju būves publiskām funkcijām saistībā ar blakusesošajiem pastāvīgajiem pakalpojumu objektiem) grupējot, maksimālais apbūves laukums (ievērojot citastarp nosacījumu par uzirdināta apjoma izvietojumu), nedrīkst pārsniegt 400 kvadrātmetrus.

Konkrētās sezonas kafejnīcas platība ir 400 kvadrātmetri, kas būtiski pārsniedz I grupas būves raksturlielumus.

Tā kā Aizsargjoslu likums izņēmumu no vispārējā aizlieguma veikt būvniecību krasta kāpu aizsargjoslā saista ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumu un apbūves nosacījumiem, bet izskatāmajā lietā Apbūves noteikumi atļauj tikai I grupas būvju būvniecību, un trešās personas būvniecības iecere paredz vismaz II grupas būves būvniecību, būvvaldes lēmums kā neatbilstošs Apbūves noteikumu 140. un 2407. punktam ir prettiesisks.

Šādos apstākļos nav nozīmes trešās personas argumentam, ka Ministru kabineta 2014. gada 2. septembra noteikumu Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi" (turpmāk – Ēku būvnoteikumi) 22. un $29.^1$ punkts noteiktos gadījumos pieļauj II grupas būves būvniecību bez būvatļaujas saņemšanas. Ja konkrētās būves būvniecība pludmalē nav atļauta, nav nozīmes tam, ar kāda veida būvniecības dokumentāciju vispārīgi pieļaujama šādas būves būvniecība.

Arī domes un trešās personas norādītais arguments, ka ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja sezonas kafejnīcas novietošanai un Valsts vides dienesta izvērtējums trešās personas paredzētajai darbībai, lietā konstatētajos

apstākļos automātiski nenozīmē, ka būvvaldes lēmums ir tiesisks.

[8.5] Tiesa atzina, ka lēmuma Nr. 869 atzīšana par prettiesisku ir atbilstīgs un pietiekams atlīdzinājums, kā arī morāls gandarījums pieteicējam. Izskatāmajā gadījumā atlīdzinājuma funkciju izpilda pieteicēja pamatprasījuma apmierināšana, un nav saskatāms pamats materiālo atlīdzinājuma līdzekļu – iestādes atvainošanās un atlīdzinājuma naudā – piešķiršanai.

Dome un trešā persona ir pamatoti norādījušas, ka pieteicējam nav tiesību prasīt nemantisko kaitējumu sabiedrības vārdā. Līdz ar to pieteicēja prasījums par nemantiskā kaitējuma 5000 *euro* atlīdzinājumu ir noraidāms.

[9] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 23. novembra spriedumu lietā Nr. A420279919 (turpmāk – spriedums Nr. 2) pieteicēja pieteikums apmierināts daļā, atceļot lēmumu Nr. 2101.

Spriedums Nr. 2 pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[9.1] Spriedumā Nr. 2 norādīti arī spriedumā Nr. 1 paustie argumenti saistībā ar ēku būvniecību krasta kāpu aizsargjoslā, sezonas ēkas izvietošanu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

[9.2] Trešās personas būvniecības iecere ir īstenota administratīvā akta apstrīdēšanas termiņa laikā.

[9.3] Paskaidrojuma rakstā norādīts, ka būvniecības iecere paredz nedzīvojamās ēkas (apbūves laukums 217 kvadrātmetri) novietošanu, kā arī tas, ka termiņš, līdz kuram ēka var pastāvēt vai līdz kuram ēka nojaucama, ir 2020.gada 31.maijs. Turklāt skaidrojošajā aprakstā norādīts, ka ēka ir veidota no saliekamām konstrukcijām ar iespēju to viegli transformēt.

Paskaidrojuma rakstam pievienotajā sertificēta būvinženiera /pers. B/ 2019. gada 18. septembra būves tehniskās apsekošanas atzinumā (turpmāk – atzinums), detalizēti vērtējot strīdus būves konstrukcijas, norādīts, ka no savstarpēji bloķētām (savienotām) moduļu tipa elementu sekcijām ir izveidota būve ar kafejnīcas zāli, virtuves bloku un terasi.

No atzinuma secināms, ka strīdus ēka ir veidota no moduļiem, kuri ir savstarpēji savienoti. Līdz ar to strīdus būve ir konstruktīvi un funkcionāli vienota būve, kuras apbūves laukums pārsniedz 60 kvadrātmetrus un tādējādi Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) izpratnē nav atzīstama par I grupas ēku, kā tas norādīts paskaidrojuma rakstā.

[9.4] Atbilstoši iecerei strīdus būve patstāvīgi novietota zemesgabalā. Tāpat arī trešā persona to paredzējusi turpmāk patstāvīgi saglabāt novietotu zemesgabalā un turpināt tās ekspluatāciju. Proti, no Dabas aizsardzības pārvaldes 2018. gada 28. februāra atļaujas Nr. 3.14/77/2019-N10 kafejnīcas izvietošanai pludmalē 2019./2020. gada ziemas sezonā dabas parka „Ragakāpa" teritorijā redzams, ka, ierosinot sezonas kafejnīcas novietošanu, trešā persona 2019. gada 22. jūnijā bija iesniegusi iesniegumu, kurā izteikts lūgums saskaņot kafejnīcas izvietošanu pludmalē strīdus zemesgabalā 2019./2020. gada ziemas sezonā no 2019. gada 15. maija līdz 2020. gada 14. septembrim. Dabas aizsardzības pārvalde ar minēto lēmumu saskaņojusi ziemas sezonas kafejnīcas izvietošanu norādītajā laika periodā.

[9.5] Tiesa secināja, ka pretēji trešās personas paskaidrojumā norādītajam kafejnīcas ekspluatācijas termiņš pārsniedz vienu gadu. Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka trešās personas nodoms jau sākotnēji bija izmantot ēku nevis kā sezonas būvi, bet kā patstāvīgi novietotu būvi. Līdz ar to ēka, kuru netiek paredzēts nojaukt vairāk nekā gadu, nevar tikt aplūkota kā sezonas ēka. Tādējādi būvvaldei nebija pamata uz strīdus būves būvniecības ieceri skatīties kā uz sezonas ēkas būvniecības ieceri, jo iestādei bija zināms, ka ēka konkrētajā vietā atrodas jau kopš 2017. gada jūlija. Apstāklis, ka vasaras un ziemas sezonai paskaidrojuma raksts tiek saskaņots no jauna, nemaina konstatēto, jo faktiski trešā persona neplānoja būves ekspluatācijas pārtraukšanu. Līdz ar to arī Ēku būvnoteikumu $29.^1$ punkta izpratnē strīdus būvi nevar vērtēt kā sezonas būvi.

[9.6] Apstākļos, kad ir viennozīmīgi konstatējams, ka nojaukšana gada ietvaros netiek plānota, sezonas būves saskaņošana ir vērtējama kā formāla. Ēkas pastāvīgā ekspluatācija, lai arī katrreiz tiek saskaņots jauns paskaidrojuma raksts, pēc savas būtības neatbilst sezonas ēkas būtībai, bet vedina domāt, ka ēka fiktīvi tiek definēta un saskaņota kā sezonas būve, jo strīdus teritorijā apbūve nav atļauta. Tādējādi atbilstoši Augstākās tiesas atziņām būvniecības iecere jāvērtē atbilstoši tām prasībām, kuras ir attiecināmas uz patieso būvniecības ieceri.

[10] Par spriedumu Nr. 1 daļā, ar kuru pieteikums Nr. 1 apmierināts, dome iesniedza apelācijas sūdzību (turpmāk – apelācijas sūdzība Nr. 1), kas pamatota turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[10.1] Apbūves noteikumu sastāvā esošo Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 140. punkta un tā apakšpunkta noteikumi ir attiecināmi uz pludmales daļu, kas nav noteikta kā teritorija ar īpašiem noteikumiem „Pludmales apkalpes teritorija". Teritorijai ar īpašiem noteikumiem „Pludmales apkalpes teritorija" ir noteikts speciāls regulējums.

Pludmales nogabalam 36. līnija 1202, Jūrmalā, no 36. līnijas 100 metru Lielupes ietekas virzienā ir noteikts speciālais regulējums, līdz ar to atbilstoši Apbūves noteikumu 2407. punktam maksimālais būvju kopējais apbūves laukums, kuras atrodas teritorijā ar īpašiem noteikumiem „Pludmales apkalpes teritorija", ir 400 kvadrātmetri.

[10.2] Sezonas būve nav iedalāma kādā konkrētā grupā. Arī Apbūves noteikumu 2404. punktā nav noteikts, ka būve ar apbūves laukumu 400 kvadrātmetri būtu piederīga kādai grupai.

[10.3] Nosakot konkrētajai teritorijai (zemes vienībai 36. līnija 1202, Jūrmalā, piegulošajam pludmales nogabalam) funkcionālo zonējumu „Pludmales apkalpes teritorija", pašvaldība ir noteikusi atšķirīgu atļauto izmantošanu no pārējās pludmales daļas.

Šādas teritorijas ir dažādās vietās pludmalē no Piestātnes ielas līdz Madonas ielai un pludmales nogabals no 5. līnijas līdz 4. līnijai. Vienīgā atšķirība no konkrētās teritorijas, kurā bija saskaņota strīdus būvniecības iecere, ir tā, ka šie minētie pludmales nogabali neatrodas dabas parka teritorijā.

[10.4] Atbilstoši Augstākās tiesas atziņām administratīvajā lietā Nr. A420211218 Aizsargjoslu likuma 36. panta otrās daļas 3. punktam būvniecība krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē ir pieļaujama, ja to noteic vietējās pašvaldības teritorijas plānojums, būvniecība notiek pilsētas teritorijā un tā ir saskaņota ar Valsts vides dienesta reģionālo pārvaldi.

[10.5] Tiesa nav vērtējusi to, vai būvniecības iecere var radīt jebkādu vides apdraudējuma risku vai arī ir radījusi jebkādu kaitējumu videi.

[10.6] Izskatāmajā lietā faktiski ir strīds par Apbūves noteikumu sastāvā esošo Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu atsevišķu punktu interpretāciju. Tiesību normu interpretācijas jautājumi nevar būt par pamatu populārsūdzības iesniegšanai, ja nav konstatējams vērā ņemams vai pat maznozīmīgs apdraudējuma risks, kas varētu radīt bažas par vides aizsardzības pārkāpumiem.

[10.7] Pieteicēja pieteikums Nr. 1 nav pamatots ar vides tiesību pārkāpumiem, līdz ar to tiesvedība lietā ir izbeidzama.

[11] Administratīvajā apgabaltiesā 2020. gada 27. augustā saņemts trešās personas iesniegums par pievienošanos domes apelācijas sūdzībai Nr. 1, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 295. panta pirmo daļu.

Trešā persona iesniegumā norāda, ka apelācijas sūdzībā Nr. 1 paustos argumentus uzskata par pamatotiem, kā arī spriedumu Nr. 1 uzskata par nepamatotu un nepareizu.

[12] Par spriedumu Nr. 1 daļā, ar kuru pieteicēja pieteikums Nr. 1 noraidīts daļā, pieteicējs iesniedza pretapelācijas sūdzību (turpmāk – pretapelācijas sūdzība Nr. 1), kas pamatota ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[12.1] Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā apstākli, ka dome sistemātiski pārkāpa Administratīvā procesa likuma principus un principus, kas regulē vides aizsardzību.

Konkrētajā gadījumā, kad ir pamatotas šaubas par paskaidrojuma raksta atbilstību vides tiesībām, domei bija pienākums atturēties no turpmākajiem saskaņojumiem un sagaidīt galīgu tiesas nolēmumu.

[12.2] Pieteicēja morālais kaitējums būs atlīdzināts un viņš būs gandarīts tikai tad, kad domei, tās prettiesiskās rīcības dēļ, tiks nodarīts mantisks pametums – domes naudas līdzekļu samazinājums, kas tiks izmaksāts tās prettiesiskās darbības dēļ. Tikai un vienīgi tad, kad dome atbildēs par savu rīcību, pieteicējs būs gandarīts, jo domes rīcība bija vērsta uz mērķtiecīgu visas sabiedrības interešu neievērošanu.

Ņemot vērā, ka pieteicējs vērsās tiesā kā sabiedrības pārstāvis, tad pieteicējam ir tiesības arī sabiedrības vārdā no domes saņemt atlīdzinājumu. Uzņemoties sabiedrības vārdā aizstāvēt tiesības, pieteicējs tērēja savu laiku, zināšanas, pārdzīvoja par lietas iznākumu, sastādīja procesuālus dokumentus un veica citas darbības.

[13] Dome paskaidrojumos par pieteicēja pretapelācijas sūdzību Nr. 1 norāda, ka to uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[13.1] Pašreizējā situācijā nav tiesiska pamata uzskatīt, ka lēmums Nr. 869 ir prettiesisks, jo spriedums nav stājies spēkā. Vienlaikus, ņemot vērā tiesību normās noteikto par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, nav izprotams, kādā veidā būvniecības iecere, proti, būvvaldes lēmums, var radīt nemantisko kaitējumu – radīt morālas ciešanas tieši pieteicējam. Tas vien, ka pieteicējs ir vērsies tiesā par būvvaldes lēmuma atzīšanu par prettiesisku, nav uzskatāms par tiesisku pamatu lūgumam atlīdzināt nemantisko kaitējumu.

[13.2] Nepieciešamība prettiesisko darbību apstrīdēt un pārsūdzēt, kā arī šim nolūkam veltītās pūles pašas par sevi nav uzskatāmas par nelabvēlīgām sekām Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likuma) 8. panta izpratnē. Apstrīdēšana un pārsūdzēšana ir personas tiesību izmantošana un tiesiskā valstī pašsaprotams process, kas pats par sevi nelabvēlīgas sekas nerada.

[13.3] No Atlīdzināšanas likuma 15. panta prezumējams, ka pieteikumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nav tiesības iesniegt sabiedrības vārdā. Savukārt pieteicējs tiesā ir vērsies tieši sabiedrības interešu aizsardzības nolūkā. Iestādes rīcība nav tiešā veidā saistīta ar pieteicēju vai pieteicējam piederošu nekustamo īpašumu, kā arī nemantiskā kaitējuma atlīdzība pati par sevi nevar būt ar sodošu mērķi. Līdz ar to uzskatāms, ka nepastāv priekšnoteikumi nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumam.

[13.4] Pieteicējs pretapelācijas sūdzībā Nr. 1 nav spējis pamatot nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesības, norādot tikai uz vispārīgiem argumentiem.

[14] Par spriedumu Nr. 2 daļā, ar kuru pieteikums Nr. 2 apmierināts, dome iesniedza apelācijas sūdzību (turpmāk – apelācijas sūdzība Nr. 2), kas pamatota turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[14.1] Apelācijas sūdzība Nr. 2 galvenokārt pamatota ar apelācijas sūdzībā Nr. 1 norādītajiem apsvērumiem.

[14.2] Ekonomikas ministrija ir sniegusi skaidrojumu, ka gadījumā, ja persona līdz sezonas būves ekspluatācijas termiņa beigām iesniedz būvvaldē jaunu būvniecības ieceres dokumentāciju par jaunu īslaicīgas lietošanas būvi un šī īslaicīgā lietošanas būve atbilst esošajai būvei, tad esošo sezonas būvi nav nepieciešams nojaukt.

[14.3] Atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 23. jūlija rīkojuma Nr. 373 „Par Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā esošās Lielupes daļas, Varkaļu kanāla un jūras piekrastes joslas nodošanu Jūrmalas pašvaldības valdījumā” 5.4.2. apakšpunktam Jūrmalas pilsētas pašvaldībai ir tiesības iznomāt jūras piekrastes joslu mērķiem, kas saistīti ar teritorijas labiekārtošanu un rekreāciju (piemēram, atpūtas iespēju nodrošināšanu, vasaras kafejnīcu izvietošanu), un sporta pasākumu organizēšanu.

[14.4] Tiesa nav izvērtējusi domes argumentus saistībā ar vides tiesību pārkāpumu neesību, kā arī nav vērtējusi

pieteikuma pieļaujamību atbilstoši Vides aizsardzības likuma 9. panta trešajā daļā noteiktajam.

[15] Administratīvajā apgabaltiesā 2021. gada 28. janvārī saņemts trešās personas iesniegums par pievienošanos domes apelācijas sūdzībai Nr. 2, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 295. panta pirmo daļu.

Trešā persona iesniegumā norāda, ka apelācijas sūdzībā Nr. 2 paustos argumentus uzskata par pamatotiem, kā arī spriedumu Nr. 2 uzskata par nepamatotu un nepareizu.

[16] Par spriedumu Nr. 2 daļā, ar kuru pieteicēja pieteikums Nr. 2 noraidīts daļā, pieteicējs iesniedza pretapelācijas sūdzību (turpmāk – pretapelācijas sūdzība Nr. 2), kas pamatota ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[16.1] Pieteicējs pretapelācijas sūdzībā Nr. 2 paudis apsvērumus, kas ir identiski pretapelācijas sūdzībā Nr. 1 norādītajiem.

[16.2] Domes prettiesiskā rīcība ir ne tikai pieteicēja tiesību aizskārums, bet visas sabiedrības tiesību būtisks aizskārums, jo tāda rīcība norāda uz nespēju paļauties uz taisnīgu un tiesisku teritoriju apbūves procedūru valstī, tādējādi graujot likumu un izpildvaras autoritāti.

[17] Ar Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2021. gada 14. aprīļa lēmumu administratīvās lietas Nr. A420227219 un Nr. A420279919 apvienotas vienā tiesvedībā, apvienotajai lietai piešķirot Nr. A420227219.

Motīvu daļa

[18] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka domes apelācijas sūdzības nav pamatotas, pretapelācijas sūdzības nav pamatotas un pieteikumi ir apmierināmi daļā.

[19] Izskatāmajā lietā ir strīds par to, vai dome pamatoti un tiesiski ar lēmumu Nr. 2101 akceptēja trešās personas būvniecības ieceres par divu strīdus būvju – kafejnīcas pludmales nogabalā no 36. līnija 1202, Jūrmalā, Lielupes ietekas virzienā un pludmales nogabalā 36. līnija 1202, Jūrmalā, no 36. līnijas 100 metri Kauguru virzienā –, novietošanu pludmalē.

Apgabaltiesa konstatē, ka administratīvās lietas sākotnēji ir ierosinātas par lēmumu Nr. 869 un Nr. 2101 atcelšanu. Vēlākā laikā pirmās instances tiesa saistībā ar lēmumu Nr. 869, ievērojot to, ka minētais būvniecības ieceres akcepts tā izpildes dēļ ir zaudējis spēku, precizēja pieteikuma priekšmetu, norādot, ka lietā ir skatāms prasījums par lēmuma Nr. 869 tiesiskumu un ar to saistītā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu pieteicējam.

Ņemot vērā to, ka arī lēmums Nr. 2101 kā būvniecības ieceres akcepts tā izpildes dēļ ir zaudējis spēku, proti, ar to ir akceptēta strīdus būves novietošana līdz 2020. gada 31. maijam, lietā ir izskatāms prasījums par lēmuma Nr. 2101 tiesiskumu un ar to saistītā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu pieteicējam.

I

[20] Dome gan paskaidrojumos, gan apelācijas sūdzībās ir izteikusi iebildumus par pieteicēja tiesībām vērsties tiesā vides aizsardzības nolūkā.

Apgabaltiesa, vērtējot šos domes iebildumus, konstatē, ka līdzīga satura iebildumi ir izteikti gan administratīvajā lietā Nr. A420339417, gan Nr. A420168619, tomēr Senāts konsekventi ir atzinis, ka pieteicējiem, kas norādītajās lietās bija citas privātpersonas, piemīt no Vides aizsardzības likuma 9. panta trešās daļas izrietošas subjektīvās tiesības vērsties tiesā. Proti, Senāts ir norādījis, ka lietā izteiktie argumenti ir saistīti ar uzskatu, ka ar būvvaldes lēmumu ir akceptēta tādas būves novietošana pludmalē, kurai pretēji Aizsargjoslu likuma normās noteiktajam trūkst kompetentās vides aizsardzības iestādes – Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes – saskaņojuma. Tādējādi pieteicēja vēršanās tiesā ir saistīta ar bažām par vides aizsardzību reglamentējoša normatīvā akta (Aizsargjoslu likuma) pārkāpumu. Turklāt apsvērumi par to, ka strīdus būves novietošana pludmalē rada vides apdraudējuma risku, ir saistīti ne tikai ar to, ka konkrētā būve vispār atrodas pludmalē un dabas parka teritorijā, bet arī ar strīdus būvi saistītajiem raksturlielumiem, tostarp tās apjomu, konstrukcijām un funkcijām, kas to savstarpējā kopsakarā rada bažas par pienācīgas pieejas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastei nodrošināšanu sabiedrībai tās plašākajā nozīmē.

Izskatāmajā lietā pieteicējs ir izteicis līdzīga satura iebildumus par strīdus būvju pieļaujamību. Ievērojot norādīto, kā arī to, ka pieteicēja prasījumi ir saistīti arī ar tās pašas būvniecības ieceres, par kuru strīds risināts administratīvajā lietā Nr. A420339417, tiesiskuma izvērtējumu, bet daļā – ar blakus pludmalē atļautas ēkas būvniecību, apgabaltiesa nesaskata pamatu atšķirīgu secinājumu izdarīšanai, tādēļ šie domes iebildumi ir noraidāmi kā nepamatoti.

II

[21] Vērtējot pieteikumu par lēmuma Nr. 869 atzīšanu par prettiesisku, lietas dalībnieku paskaidrojumus, domes apelācijas sūdzībā Nr. 1 un pieteicēja pretapelācijas sūdzībā Nr. 1 par spriedumu Nr. 1 norādītos apsvērumus, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Apgabaltiesa vērtējumā, strīdus būvniecības ieceres tiesiskuma izvērtēšanā būtiski ir klasificēt būvi, kuras būvniecība (novietošana) akceptēta ar lēmumu Nr. 869.

Ar lēmumu Nr. 869 saskaņotajā paskaidrojuma rakstā un būvniecības dokumentācijā norādīts, ka pludmalē uz laiku no 2019. gada 18. aprīļa līdz 1. oktobrim tiks novietota I grupas sezonas būve. Apgabaltiesa, izvērtējot būves raksturlielumus, secina, ka strīdus būve nav atzīstama par I grupas būvi un pēc savas būtības tā ir jaunas būves (ēkas ar āra terasēm un tualešu bloku) būvniecība pludmalē.

Vispārīgo būvnoteikumu (redakcijā, kas bija spēkā lēmuma Nr. 869 izdošanas laikā) 1. pielikuma „Būvju iedalījums grupās atbilstoši būvniecības procesam" 1. tabulā noteikts, ka pilsētu un ciemu teritorijās I grupas būves ir mazēkas (vienstāva ēka, t.sk. nojume un palīgēka, kuras apbūves laukums nav lielāks par 25 kvadrātmetriem) un atsevišķa rūpnieciski izgatavota vienstāva ēka ar apbūves laukumu līdz 60 kvadrātmetriem, tajā skaitā konteinertipa ēka vai būvizstrādājums, izņemot ēku, kurā tiek izvietota bīstamā iekārta.

Būvniecības ieceres dokumentācijā norādīts, ka pludmales teritorijā paredzēts novietot 12 25 kvadrātmetru moduļus ar kopējo būvapjomu 300 kvadrātmetri, kā arī četrus 25 kvadrātmetru moduļus ar kopējo būvapjomu 100 kvadrātmetri. Šos moduļus paredzēts savstarpēji apvienot vienā konstrukcijā, izvietot uz koka vairogu klājuma un piestiprināt pie 27 betona pēdām. Kā redzams no ģenerālplāna un fasādes plāna (*lietas 1. sējuma 46., 48. – 49. lapa*), ēkas fasādes daļā (pavērsta pret jūru) paredzēts izveidot vairāk nekā 400 kvadrātmetru koka vairogu terasi, aiz ēkas uz vienotā koka vairogu klājuma kā vienota pamata paredzēts novietot tualešu sistēmas bloku konteineru 30 kvadrātmetru platībā. Būvi paredzēts aprīkot ar elektroapgādes pieslēgumu no citas trešās personas īslaicīgās lietojumā esošās būves.

Ievērojot norādītos apbūves raksturlielumus, kā arī lietas materiālos esošos fotoattēlus (*lietas 1. sējuma 130. lapa, 2. sējuma 10., 12. lapa*), apgabaltiesa secina, ka moduļi veido vienu funkcionējošu sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu būvi, kas pēc sava būvapjoma kopā ievērojami pārsniedz I grupas ēkas raksturlielumus. Līdz ar to, pat ņemot vērā to, ka tā ir īslaicīgas lietošanas būve, būvniecības iecere ir atzīstama par jaunu II grupas ēkas būvniecību krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē, līdz ar ko ir jāvērtē, vai normatīvie akti pieļauj šādu būvniecību.

[22] Aizsargjoslu likuma 36. panta otrajā daļā noteikts vispārējs aizliegums krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē celt jaunas ēkas un būves un paplašināt esošās. Vienlaikus šā panta otrās daļas apakšpunktos noteikti izņēmuma gadījumi, kad tomēr jaunu ēku celtniecība ir pieļaujama. Aizsargjoslu likuma 36. panta otrās daļas 3. punktā noteikts, ka ēku un būvju celtniecība vai paplašināšana ir pieļaujama, ja tā paredzēta vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā un notiek pilsētas teritorijā un šīs darbības ir saskaņotas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi. Papildus likuma 36. panta 2^1. daļas 1. punktā paredzēts, ka šā panta otrajā daļā minētās darbības veic, ja veikts paredzētās darbības ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums un saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums par noslēguma ziņojumu, novērtējuma ziņojumu vai izdoti tehniskie noteikumi saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" prasībām.

No citētajām normām izriet, ka priekšnoteikums ēku būvniecībai krasta kāpu aizsargjoslā ir tas, vai šādu darbību veikšana ir paredzēta attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī tas, vai iecerētā darbība ir saskaņota ar kompetento iestādi.

[23] Apgabaltiesa, pārbaudot to, vai Apbūves noteikumi atļauj strīdus būves būvniecību, konstatē turpmāko.

Apbūves noteikumu 155. punkts paredz, ka pludmalē atļauts izvietot un būvēt sezonas būves atbilstoši šo noteikumu un citu normatīvo aktu prasībām. Jēdziena „sezonas būve" skaidrojums ir sniegts 3.34. punktā – tā ir I grupas ēka vai I grupas inženierbūve, kas ir viegli uzstādāma, neizbūvējot pamatus vai pamatni dziļāk par 30 centimetriem, un ir paredzēta lietošanai vienu sezonu, pēc kuras tā ir jādemontē.

Papildu nosacījumi publiskām sezonas būvēm pludmalē ir ietverti Apbūves noteikumu 140. punktā un tā apakšpunktos. Apbūves noteikumu 140.1. apakšpunktā noteikts, ka vienas būves maksimālais apbūves laukums ir 25 kvadrātmetri, augstums seši metri. Savukārt 140.2. apakšpunktā paredzēts, ka būves ir pieļaujams grupēt, ievērojot šādas prasības: sērijveidā ražotu PVC telšu grupas maksimālais apbūves laukums ir 100 kvadrātmetri; individuāla risinājuma (koka konstrukcijas ar stiklotu verandas tipa vai vaļēju apmeklētāju zonu) būvju grupas, paredzot uzirdinātu apjomu izvietojumu, maksimālais kopējais apbūves laukums ir 250 kvadrātmetri.

Apgabaltiesas vērtējumā, ar lēmumu Nr. 869 akceptētā strīdus būve ļoti būtiski neatbilst Apbūves noteikumos ietvertajām prasībām. Pirmkārt, strīdus būve ir nevis vairākas atsevišķas savstarpēji apvienotas vai bloķētas būves, kuru izvietošana pludmalē tiek pieļauta, bet gan viena kā vienots veselums funkcionējoša būve. Otrkārt, strīdus būves apbūves laukums vairakkārt pārsniedz Apbūves noteikumu 140.1. vai 140.2. apakšpunktos noteiktos maksimālos apbūves laukumus.

Apgabaltiesa, ievērojot to, ka ar lēmumu Nr. 869 ir akceptēta tieši publiskā sezonas būve pludmalē, un to, ka norādītās Apbūves noteikumu normas nepārprotami attiecas uz sezonas būvēm pludmalē, pretēji domes paustajam viedoklim, nekonstatē pamatu tam, kādēļ šīs normas nebūtu piemērojamas izskatāmajā lietā. Turklāt, apgabaltiesas vērtējumā, strīdus būve neatbilst arī Apbūves noteikumu 5.1.5. sadaļā „Pludmales apkalpes teritorija" izvirzītajām prasībām.

Apbūves noteikumu 2404.punktā noteikts, ka pludmales apkalpes teritorijā atļauts izvietot saliekamas vieglu konstrukciju būves sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumiem, sportam, atpūtas, izklaides u.tml. publiskām funkcijām saistībā ar blakusesošajiem pastāvīgajiem pakalpojumu objektiem. No norādītās normas satura pirmšķietami varētu secināt, ka vispārīgi pieteicējas iecerēto sezonas kafejnīcu pludmalē varētu būvēt. Tomēr, pirmkārt, saliekamu konstrukciju būvju izvietošana ir atļauta tikai saistībā ar blakusesošajiem pastāvīgajiem pakalpojumu objektiem. Paskaidrojuma rakstā neviens šāds objekts nav identificēts un arī apgabaltiesa neidentificē kādu blakus esošu tiesiskā kārtībā izbūvētu patstāvīgu pakalpojumu objektu. Otrkārt, Apbūves noteikumu 2407. punktā papildus ir noteikts, ka maksimālais būvju kopējais apbūves laukums ir 400 kvadrātmetri, bet 2408. punktā izvirzīta prasība par to, ka būves nodrošina ar centralizētu

ūdensapgādi un sadzīves kanalizāciju.

Kā jau to apgabaltiesa konstatēja iepriekš, tad strīdus būves kopējais būvapjoms pārsniedz 800 kvadrātmetrus, tātad ievērojami vairāk nekā paredzētie 400 kvadrātmetri. Turklāt būvniecības dokumentācijas skaidrojošajā aprakstā norādīts, ka tualešu konteiners ir aprīkots ar nomaināmu fekāliju rezervuāru un uzpildāmu ūdens rezervuāru, kas neatbilst prasībām par pieslēgumu centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem. Arī pašā paskaidrojuma rakstā nav ietvertas atsauces uz tehniskajiem noteikumiem par pieslēgumu centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, vai saskaņojums ar šos pakalpojumus sniedzošajiem pašvaldības vai privātajiem uzņēmumiem. Norādītais ļauj secināt, ka strīdus būve neatbilst Apbūves noteikumos izvirzītajām prasībām, līdz ar ko lēmums Nr. 869 par šādas būvniecības akceptēšanu ir prettiesisks.

[24] Papildus apgabaltiesa arī uzskata par nepieciešamu pievērsties jautājumam par to, vai pēc būtības ir izpildītas prasības par darbības saskaņošanu ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi.

Lietā nav strīda, ka Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālā vides pārvalde par strīdus būvi 2019. gada 2. februārī sagatavoja Paredzētās darbības ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu Nr. RI19SI0015 (*lietas 1. sējuma 139. – 143. lapa*). Ievērojot to, ka lēmums Nr. 869 ir pieņemts 2019. gada 17. aprīlī būtu secināms, ka Aizsargjoslu likuma 36. panta otrās daļas 3. punktā izvirzītā prasība par iecerētās darbības saskaņošanu ir ievērota. Tomēr, iepazīstoties ar norādītā izvērtējuma tekstu, konstatējams pārvaldes norādītais, ka kafejnīca nebūs jauna, jo tā norādītajā vietā jau ir atradusies arī iepriekšējā vasaras sezonā. Tā ir paredzēta identiskā atrašanās vietā un identiska tiem uzbūves risinājumiem, kurus jau 2018. gadā akceptējusi būvvalde. Vienlaikus norādīts, ka iepriekšējos gados strīdus būvei ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma procedūra nav veikta.

Ievērojot šo izvērtējumā ietverto informāciju, apgabaltiesa secina, ka jau agrākā laikā, neievērojot prasības par darbības iepriekšēju saskaņošanu, apkārtējā vide ir tikusi ietekmēta trešās personas veiktu un domes atļautu būvdarbu rezultātā, līdz ar ko ir ietekmēta iespēja izdarīt secinājumus par būvniecības pieļaujamību no vides apstākļu viedokļa. Tomēr, tā kā apgabaltiesa izskatāmajā lietā konstatēja, ka strīdus būve neatbilst Apbūves noteikumos izvirzītajām prasībām, tad norādītajam nav izšķirošas nozīmes.

III

[25] Vērtējot pieteikumu par lēmuma Nr. 2101 atzīšanu par prettiesisku, lietas dalībnieku paskaidrojumus, domes apelācijas sūdzībā Nr. 2 un pieteicēja pretapelācijas sūdzībā Nr. 2 par spriedumu Nr. 2 norādītos apsvērumus, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Izskatāmajā lietā ir strīds par to, vai būvvalde pamatoti un tiesiski ar lēmumu Nr. 2101 akceptēja trešās personas būvniecības ieceri par sezonas kafejnīcas novietošanu pludmalē.

Saistībā ar strīdus būvniecības objekta – kafejnīca pludmales nogabalā 36. līnija 1202, Jūrmalā, no 36. līnijas 100 metri Kauguru virzienā – būvniecības tiesiskuma izvērtēšanu piemērojamās tiesību normas un vērtējamie faktiskie apstākļi ir līdzīgi administratīvajās lietās Nr. A420339417 un Nr. A420168619, kurās Senāts taisījis 2021. gada 17. augusta spriedumu Nr. SKA-214/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0817.A420339417.20.S) un 2021. gada 18. augusta rīcības sēdes lēmumu Nr. SKA-449/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0818.A420168619.10.L), vērtētajiem apstākļiem. Norādītajās lietās risināts strīds par būvvaldes lēmumu, ar kuriem akceptēta tieši šīs pašas strīdus būves būvniecība (novietošana) pludmalē agrākos laika posmos, tiesiskumu. Ievērojot norādīto, apgabaltiesa uzskata par iespējamu izmantot norādītajos nolēmumos izdarītos secinājumus.

[26] Apgabaltiesas vērtējumā, strīdus būvniecības ieceres tiesiskuma izvērtēšanā būtiski ir klasificēt būvi, kuras būvniecība (novietošana) akceptēta ar lēmumu Nr. 2101.

Ar lēmumu Nr. 2101 saskaņotajā paskaidrojuma rakstā norādīts, ka pludmalē uz laiku no 2019. gada 17. septembra līdz 2020. gada 31. maijam tiks novietota īslaicīgas lietošanas, proti, sezonas būve. Apgabaltiesa, izvērtējot būves raksturlielumus un tās ekspluatācijas ilgumu, atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi un pamatoti ir nonākusi pie secinājuma, ka strīdus būve ir pastāvīga ilglaicīgas lietošanas būve, savukārt domes apelācijas sūdzībā Nr. 2 norādītie argumenti par pretējo ir nepamatoti.

[27] Senāts ir norādījis, ka būvju iedalījums pastāvīgas un īslaicīgas lietošanas būvēs, kā arī sezonas būvju pieļaujamība, ir apzināta likumdevēja izšķiršanās, kuras pamatā ir apsvērumi par funkcijām un mērķi, kādam attiecīgās būves tiek būvētas. Tāpēc tiesiskais regulējums, kas paredz būvju iedalījumu pastāvīgas un īslaicīgas lietošanas būvēs un sezonas būvju raksturojumu, nav piemērojams formāli, bet ievērojot tā mērķi un būtību (sk. *Senāta 2021. gada 17. augusta sprieduma Nr. SKA-214/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0817.A420339417.20.S) 10. punktu*).

Vispārīgo būvnoteikumu 2.18. apakšpunktā sniegtajā definīcijā ir norādīts, ka īslaicīgas lietošanas būves ir būves, kuru ekspluatācijas laiks nav ilgāks par pieciem gadiem un kas jānojauc līdz minētā termiņa beigām. Savukārt Ēku būvnoteikumu 29.[1] punktā attiecībā tieši uz sezonas ēkām norādīts, ka tās ir tāda veida ēkas, kuru ekspluatācijas laiks nav ilgāks par vienu gadu un kuras nojauc līdz minētā termiņa beigām (ietverot nojaukšanas laiku).

Tādējādi īslaicīgas lietošanas būves, arī sezonas ēkas, ir tādas būves, kuras jau to būvniecības laikā paredzamā termiņā ir plānots nojaukt. Ievērojot šo būvju dabu, Senāts ir norādījis, ka nav pieļaujams, ka īslaicīgas lietošanas būves faktiski tiek ekspluatētas ilglaicīgi, tās izmantojot tādām funkcijām, kādas parasti ir raksturīgas pastāvīgas lietošanas būvēm

(sk. *turpat*).

Kā to pamatoti ir norādījusi pirmās instances tiesa, tad attiecībā uz strīdus būvi pieņemtie lēmumi par tās būvniecību (novietošanu) ļauj secināt, ka strīdus būve nepārtraukti tiek ekspluatēta jau no 2017. gada vasaras, savukārt ar lēmumu Nr. 2101 ekspluatācija paredzēta līdz 2020. gada 31. maijam. Turklāt trešā persona ir paudusi skaidru vēlmi turpināt tās ekspluatāciju arī turpmākajā laika posmā. Šie apstākļi ļauj izdarīt secinājumu, ka strīdus būvi nav pamats atzīt par pagaidu vai sezonāla rakstura būvi. Turklāt arī tas apstāklis, ka būvniecība ir veikta būves novietošanas procesa ietvaros, nenorāda uz būves izmantošanas īslaicīgumu, jo ne Būvniecības likums, ne Vispārīgie būvnoteikumi nenosaka novietošanas rezultātā uzbūvēto ēku ekspluatācijas termiņa aprobežojumus.

[28] Apgabaltiesai arī nerodas šaubas, ka ar lēmumu Nr. 2101 akceptētās būvniecības ieceres rezultātā krasta kāpu aizsargjoslā ir radīta būve, kas pēc sava apjoma ievērojami pārsniedz I grupas ēkas raksturlielumus.

Atbilstoši būvniecības ieceres dokumentācijai pludmales teritorijā paredzēts novietot no 10 rūpnieciski izgatavotiem moduļiem saliekamu sezonas kafejnīcu ar kopējo platību 217 kvadrātmetri (ģenerālplānā norādīts 225 kvadrātmetri, *lietas 4. sējuma 103. lapa*) un terasi 138 kvadrātmetru (ģenerālplānā – 141 kvadrātmetrs) platībā ap kafejnīcas ēku. Tāpat strīdus būve ir aprīkota ar ūdensvada, kanalizācijas un elektrības tīklu pieslēgumiem.

No norādītā, kopsakarībā ar iepriekš konstatēto par strīdus būves ilgstošu ekspluatāciju gan vasaras, gan ziemas sezonā, iespējams secināt, ka strīdus būve faktiski neatbilst īslaicīgas lietošanas būves institūta jēgai. Kopsakarībā novērtējot strīdus būvi raksturojošos apstākļus, tostarp būves mērķi, funkcionalitāti, kā arī ekspluatācijas ilgumu, tā nepārprotami ir vērtējama kā II grupas pastāvīgas lietošanas būve.

[29] Apgabaltiesa jau iepriekš citēja Aizsargjoslu likuma 36. panta otrajā daļā izvirzītās prasības, kuru izpildes gadījumā ir iespējama jauna būvniecība krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē, tādēļ šīs normas neatkārtos. Kā jau norādīts, priekšnoteikums ēku būvniecībai krasta kāpu aizsargjoslā ir tas, vai šādu darbību veikšana ir paredzēta attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī tas, vai iecerētā darbība ir saskaņota ar kompetento iestādi.

Vienlaikus saistībā ar priekšnoteikumu par to, vai būvieceres īstenošanas iespējamība ir paredzēta attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā, vērā ir ņemamas Senāta izteiktās atziņas par Aizsargjoslu likuma 36. panta normu saturu. Proti, Senāts ir norādījis, ka likumdevējs nolūkā aizsargāt un saglabāt Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē esošās dabas un ar to saistītās vērtības un vienlaikus nodrošināt, ka tajā esošās vides vērtības ir pieejamas pēc iespējas plašākam sabiedrības lokam un kalpo visas sabiedrības interesēm, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastei Aizsargjoslu likumā ir paredzējis augstu aizsardzības līmeni, tostarp noteicis vairākus būtiskus aprobežojumus (sk. *Senāta 2020. gada 31. marta sprieduma Nr. SKA-139/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0331.A420219715.6.S) 12. punktu, 2020. gada 27. novembra sprieduma Nr. SKA-331/2020 (ECLI:LV:AT:2020:1127.A420212517.8.S) 7. punktu, Senāta 2021. gada 17. augusta sprieduma Nr. SKA-214/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0817.A420339417.20.S) 13. punktu*).

Kā viens no būtiskākajiem aprobežojumiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē ir Aizsargjoslu likuma 36. panta otrajā daļā noteiktais vispārējais aizliegums krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē būvēt jaunas ēkas un būves un paplašināt esošās, izņemot, ja pastāv kāds no šajā likumā paredzētajiem izņēmuma gadījumiem. Ņemot vērā, ka likumdevējs ir izšķīries šo jautājumu regulēt likuma līmenī, visupirms jāņem vērā, ka būvniecībai pludmalē izšķirošais ir tas, vai to pieļauj Aizsargjoslu likums, nevis tas, vai to pieļauj pašvaldības izdotie apbūves noteikumi (sk. *Senāta 2021. gada 17. augusta sprieduma Nr. SKA-214/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0817.A420339417.20.S) 13. punktu*).

No citētajām normām un Senāta paustajām atziņām izriet, ka, lai arī tas, ka šādu darbību veikšana ir paredzēta attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā ir būtisks priekšnoteikums ēku būvniecībai krasta kāpu aizsargjoslā, izšķiroši svarīgi ir tas, vai ir ievērotas Aizsargjoslu likumā ietvertās prasības par būvniecības ieceres saskaņošanu ar kompetentajām valsts pārvaldes iestādēm.

[30] Lietā ir noskaidrots, ka pirms lēmuma Nr. 2101, ar kuru atkārtoti akceptēta strīdus būvniecības iecere 2019. gada 17. septembrī, pieņemšanas trešā persona domei bija iesniegusi Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes veikto Paredzētās ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu Nr. RI18SI0086 (*lietas 4. sējuma 95. – 98. lapa*). Līdz ar to pirmšķietami varētu atzīt, ka Aizsargjoslu likumā izvirzītā prasība ir ievērota. Tomēr, apgabaltiesas vērtējumā, izšķiroši svarīgi vērtējuma izdarīšanai par šīs prasības ievērošanu ir tas, kad faktiski ir veikta strīdus būves būvniecība un pārbaudīta būvniecības iespējamā negatīvā ietekme uz apkārtējās vides apstākļiem.

Senāts spriedumā administratīvajā lietā Nr. A420339417 par šīs pašas strīdus būves novietošanu iepriekšējā laika posmā īpaši ir uzsvēris, ka prasība saņemt Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes saskaņojumu jaunas būvniecības veikšanai Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē ir vērsta uz to, lai vēl pirms konkrētas būvieceres īstenošanas tiktu izvērtēta tās ietekme uz apkārtējām vides vērtībām. Tāpēc jo īpaši tad, ja jauna būvniecība ir paredzēta Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes visjutīgākajā daļā – pludmalē –, kurā būvieceres īstenošana pašsaprotami var atstāt ietekmi uz krasta kāpām, ir būtiski, lai būvieceres ietekmes uz vidi izvērtējums tiktu veikts vēl pirms tās īstenošanas. Jau pēc būvieceres īstenošanas veikts izvērtējums, kad būvniecība lielākā vai mazākā mērā jau ir ietekmējusi vidi, var nesniegt skaidru priekšstatu par situāciju konkrētajā vietā, vēl pirms būvniecība tika veikta, tostarp to, vai pirms būvniecības veikšanas attiecīgajā vietā pastāvējušie apstākļi bija tādi, kuros būvniecība tiktu pieļauta. Tāpēc ar atsaukšanos uz gadu vēlāk veiktu ietekmes uz vidi izvērtējumu pašu par sevi nav pietiekami, lai automātiski secinātu, ka arī agrāk veikts izvērtējums būtu trešajai personai labvēlīgs (sk. *Senāta 2021. gada 17. augusta sprieduma Nr. SKA-*

214/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0817.A420339417.20.S) 14. punktu).

Apgabaltiesa, ievērojot to, ka lietā ir strīds tieši par tās pašas ēkas novietošanu, nesaskata pamatu atkāpties no Senāta izteiktajām atziņām.

Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes Paredzētās ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Nr. RI18SI0086 ir sagatavots 2018. gada 24. oktobrī, kaut strīdus būve pludmalē bija uzbūvēta jau 2017. gada vasarā. Līdz ar to pašas trešās personas veiktās un domes atļautās rīcības dēļ, objektīvi vairs nav iespējams novērtējums par vides apstākļu kopumu, kāds tas bija pirms šīs liela apjoma pastāvīgas lietošanas būves būvniecības. Turklāt arī šajā lietā vērā ir ņemams tas, ka no ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma strīdus būves novietošanai pludmalē izriet, ka pārvalde to ir veikusi, tieši uzsverot strīdus būves sezonas raksturu. Tātad vērtējums ir sniegts, apsverot sezonas būves ietekmi. Savukārt strīdus būve atbilstoši apgabaltiesas izdarītajiem secinājumiem ir nevis sezonas būve, bet gan pastāvīgas lietošanas būve. Līdz ar to tās novietošanai pludmalē bija nepieciešams veikt novērtējumu ne vien pirms būvdarbu veikšanas, bet arī par tādu ietekmes uz vidi izvērtējumu, kurā būtu vērtēta pastāvīgas lietošanas būves ilgstošas ekspluatācijas radītā ietekme uz apkārtējām vides vērtībām.

Ņemot vērā to, ka likumdevējs prasību par paredzētās darbības ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma procedūras piemērošanu jaunu ēku būvniecības krasta kāpu aizsargjoslā gadījumā ir noteicis kā obligātu, bet trešā persona šo prasību ne tās izpildes laika, ne satura ziņā nav ievērojusi, tad lēmums Nr. 2101 ir atzīstams par prettiesisku.

IV

[31] Pieteicējs uzskata, ka ar lēmumiem Nr. 869 un Nr. 2101 viņam ir nodarīts nemantisks kaitējums, tādēļ lūdz piešķirt nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 55 000 *euro* apmērā.

Pārbaudot spriedumu Nr. 1 un Nr. 2 motivāciju par pieteicējam nodarītā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi ar šo jautājumu saistītos lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un spriedumos ietvertais pamatojums šajā daļā ir pareizs un pietiekams, līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un spriedumu motivācijai, to neatkārtojot. Papildus apgabaltiesa norāda turpmāk minēto

[32] Pieteicējs pretapelācijas sūdzībās norāda, ka viņam nodarītais nemantiskais kaitējums būs atlīdzināts un viņš būs gandarīts tikai tad, kad domei, tās prettiesiskās rīcības dēļ, tiks nodarīts mantisks pametums – domes naudas līdzekļu samazinājums, kas tiks izmaksāts tās prettiesiskās darbības dēļ. Tikai un vienīgi tad, kad dome par savu rīcību nesīs atbildību, pieteicējs būs gandarīts, jo domes rīcība bija vērsta uz mērķtiecīgu visas sabiedrības interešu neievērošanu. Domes prettiesiskā rīcība ir ne tikai pieteicēja tiesību aizskārums, bet visas sabiedrības tiesību būtisks aizskārums, jo tāda rīcība norāda uz nespēju paļauties uz taisnīgu un tiesisku teritoriju apbūves procedūru valstī, tādējādi graujot likumu un izpildvaras autoritāti. Apgabaltiesa šos pieteicēja iebildumus noraida kā nepamatotus.

Lietā nav strīda, ka dome vairakkārt ir saskaņojusi kafejnīcas, kas novietota pludmalē 100 metri Kauguru virzienā, izvietošanu, kā arī ir saskaņojusi līdzīga rakstura būvi blakus esošajā pludmales nogabalā. Tomēr, pirmkārt, izskatāmās lietas ietvaros tiesa nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu var vērtēt tikai saistībā ar pārsūdzētajiem lēmumiem, nevis saistībā ar kopējo domes darbību būvniecības procesu kontroles tvērumā. Otrkārt, kā to pamatoti ir norādījusi pirmās instances tiesa, lai arī Vides aizsardzības likuma 9. pantā ietvertais regulējums ļauj pieteicējam iesniegt populārsūdzību, tomēr Atlīdzināšanas likuma normas neparedz pieteicējam tiesības prasīt nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu sabiedrības vārdā.

Apgabaltiesa, novērtējot domes sniegtos skaidrojumus par lēmumu motivāciju un argumentāciju, nekonstatē, ka tā būtu rīkojusies klaji patvaļīgi vai voluntāri. Dome, lai arī kļūdaini interpretējot tiesību normas, ir sniegusi pamatojumu tam, kādēļ tā ir uzskatījusi trešās personas ierosināto būvniecību par saskaņojamu. Turklāt dome savos apsvērumos ir balstījusies uz citu valsts pārvaldes iestāžu sniegtajiem skaidrojumiem (Ekonomikas ministrija) un pieņemtajiem lēmumiem (Valsts vides dienests). Šādos apstākļos, apgabaltiesas vērtējumā, lēmumu par būvniecības ieceru akceptēšanu atzīšana par prettiesiskiem ir atbilstīgs un pietiekams atlīdzinājums. Tāpat šāda satura spriedumam būtu jābūt pietiekamam līdzeklim, lai dome savā turpmākajā rīcībā ņemtu vērā tiesas sniegto uz strīdu attiecināmo normatīvo aktu interpretāciju.

Ievērojot norādīto, pieteicēja prasījums par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu 55 000 *euro* apmērā ir noraidāms kā nepamatots.

[33] Pirmās instances tiesa, lai arī ir sniegusi atšķirīgu motivāciju tam, kādēļ lēmumi Nr. 869 un Nr. 2101 ir atzīstami par prettiesiskiem, tomēr kopumā ir nonākusi pie pareiza rezultāta.

[34] Administratīvā procesa likuma 124. panta pirmā daļa noteic, ka par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā maksā valsts nodevu 30 *euro*.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmajai daļai, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētājas par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

No lietas materiāliem secināms, ka pieteicējs /pers. A/ ir samaksājis valsts nodevas (kopā 60 *euro*) par pieteikumu iesniegšanu tiesā. Tādējādi valsts nodeva piespriežama no Jūrmalas pilsētas domes budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt /pers. A/ pieteikumus daļā.

Atzīt par prettiesisku Jūrmalas pilsētas domes Būvvaldes 2019. gada 17. aprīļa lēmumu Nr. 869 un 2019. gada 17. septembra lēmumu Nr. 2101.

Noraidīt /pers. A/ pieteikumus daļā par nemantiskā kaitējuma 55 000 *euro* atlīdzināšanu.

Piespriest no Jūrmalas pilsētas domes budžeta līdzekļiem par labu /pers. A/ (personas kods /personas kods/) viņa samaksāto valsts nodevu 60 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents O.Priedītis

Tiesnese K.Krastiņa

Tiesnese U.Mihailova